

GÖBEKLI TEPE: AN OUTSTANDING PRE-POTTERY NEOLITHIC SITE IN THE GERMU MOUNTAINS

Lee CLARE, Julia GRESKY, Juliane HAELM , Cecilie LELEK TVETMARKEN , Joris PETERS, Nadja PÖLLATH, Jonas SCHLNDWEN, Devrim SÖNMEZ, Onur TORUN , Celal ULUDA

Publication date:
2017

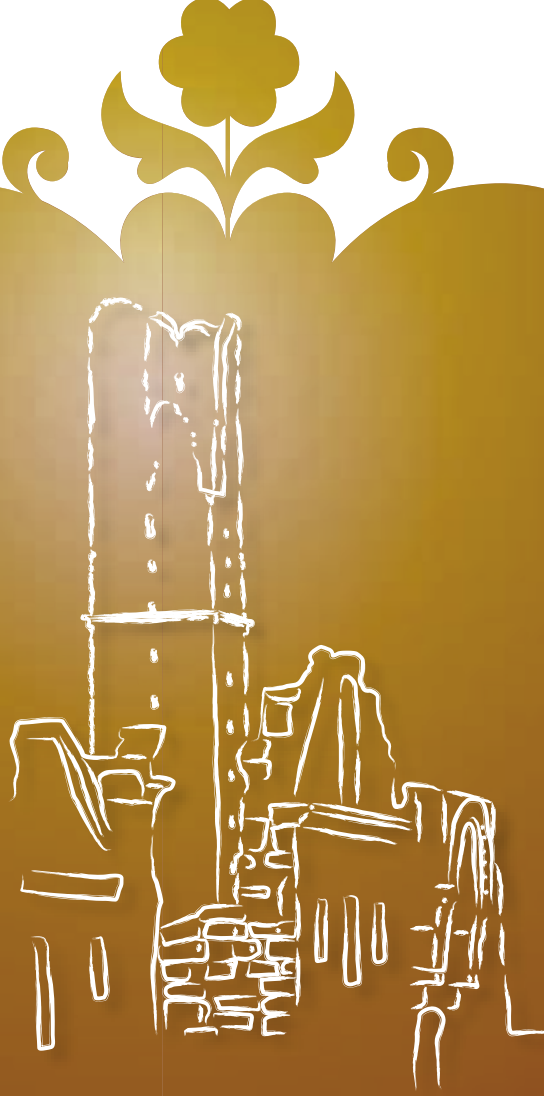
Document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Document license:
[Unspecified](#)

Citation for published version (APA):
Lee CLARE, Julia GRESKY, Juliane HAELM , Cecilie LELEK TVETMARKEN , Joris PETERS, Nadja PÖLLATH, Jonas SCHLNDWEN, Devrim SÖNMEZ, Onur TORUN , Celal ULUDA (2017). *GÖBEKLI TEPE: AN OUTSTANDING PRE-POTTERY NEOLITHIC SITE IN THE GERMU MOUNTAINS*. 7. Abstract from INTERNATIONAL ARCHAEOLOGY AND HISTORY SYMPOSIUM: HARRAN AND ITS VICINITY , Urfa, Turkey.

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ULUSLARARASI ARKEOLOJİ ve TARİH SEMPOZYUMU: HARRAN ve ÇEVRESİ

INTERNATIONAL ARCHAEOLOGY AND
HISTORY SYMPOSIUM: HARRAN AND ITS VICINITY

ŞANLIURFA'DA TARİH YENİDEN CANLANIYOR PROJESİ
REVITALISATION OF HISTORY IN ŞANLIURFA PROJECT

Bu proje Avrupa Birliđi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ULUSLARARASI ARKEOLOJİ ve TARİH SEMPOZYUMU: HARRAN ve ÇEVRESİ

INTERNATIONAL ARCHAEOLOGY AND HISTORY SYMPOSIUM: HARRAN AND ITS VICINITY

ŞANLIURFA'DA TARİH YENİDEN CANLANIYOR PROJESİ

REVITALISATION OF HISTORY IN ŞANLIURFA PROJECT

GÖBEKLİ TEPE: GERMUŞ DAĞLARI'NDAKİ ÖNEMLİ BİR ÇANAK-ÇÖMLEKSİZ NEOLİTİK YERLEŞME

Lee CLARE (1), Julia GRESKY (1), Juliane HAELM (1), Moritz KİNDEL (1,2), Cecilie LELEK TVETMARKEN (1), Joris PETERS (3), Nadja PÖLLATH (3), Jonas SCHLINDWEIN (1,4), Devrim SÖNMEZ (1), Onur TORUN (5), Celal ULUDAĞ (6)⁵

Özet

Erken Çanak-çömleksiz Neolitik Dönem'e tarihlenen (yak. MÖ. 9.500-8.000) Göbekli Tepe yerleşmesi şu anda Türkiye'de yapılan en önemli tarihöncesi kazılardan biridir. Bitkilerin kültüre alınmaları ve hayvanların evcilleştirilmelerinin öncesine tarihlenen bu ritüel merkezin başlıca elemanları, kireçtaşıdan yapılmış T-biçimli dikilitaşlar barındıran anıtsal yapılardır. Göbekli Tepe'nin keşfi, bu döneme ait fikirlerimizi değiştirmiştir. Avcı-toplayıcıların megalitik yapılar inşa ettiklerine dair tartışmasız kanıtlar ilk defa ortaya çıkarılmıştır. Görünüşe göre bu megalitik yapılar ritüel uygulamalara sahne olmuştur, bu da bunları inşa eden topluluklarda bu tarz gelişkin yapı projelerini gerçekleştirebilmek için gerekli olan bilgi, tecrübe ve toplumsal yapıların mevcut olduğunu akla getirmektedir. Göbekli Tepe'nin keşfinin ardından dinin ortaya çıkışının Neolitikleşme sürecini tetiklemiş olabileceği ileri sürülmüştür (daha önceki düşüncelere göre bu durum tam tersidir). 1990'lı yılların ortalarından itibaren gerçekleştirilen kazıların başlangıcından beri, Göbekli Tepe'den pek çok kez 'dağ kutsal alanı' ve bir nevi hac alanı olarak bahsedilmiştir. Ancak son dönemde gerçekleştirilen kazı çalışmaları, daha karmaşık bir hikâyeye ışık tutmaktadır. Yeni kazı sonuçları ve mevcut olan bilgilerin yeniden gözden geçirilmeleri, küçük bir nüfusun en erken evreden (PPNA) itibaren Göbekli Tepe'de ikamet ettiğini akla getirmektedir. Şüphesiz ki Göbekli Tepe'de kalıcı bir yerleşmenin var olmuş olması, alanın önemli bir erken Neolitik ritüel merkezi olma ve dünyanın en eski tapınaklarına ev sahipliği yapma statüsünde herhangi bir değer kaybına neden olmamaktadır. Bu yazıda, devam eden kazılardan bazı sonuçlar sunmakta ve alanın UNESCO adaylığı hakkındaki gelişmeleri özetlemekteyiz.

GÖBEKLİ TEPE: AN OUTSTANDING PRE-POTTERY NEOLITHIC SITE IN THE GERMUŞ MOUNTAINS

Abstract

The early Pre-Pottery Neolithic site of Göbekli Tepe (c. 9.500-8.000 BC) is one of the most important prehistoric excavations currently underway in Turkey. Its monumental buildings with their characteristic T-shaped limestone pillars are the central elements of an early ritual centre dating to a period before the appearance of domesticated crops and animals. At the time of its discovery Göbekli Tepe changed our understanding of this period. For the first time there was undisputable evidence that hunter-gatherer groups erected megalithic structures, apparently as a setting for their ritual practices, thus implying that these communities had the knowledge, experience and social structures necessary for the realization of complex building projects. Following this discovery it was argued that the emergence of religion may have been an incentive for Neolithisation (and not vice versa as previously thought). Since the first excavations, starting in the mid-1990s, Göbekli Tepe has repeatedly been referred to as a mountain sanctuary and pilgrimage site. However, more recent fieldwork is now beginning to reveal a more complex story. New archaeological results and the re-appraisal of existing data suggest that a small population could have been residing at Göbekli Tepe already from its earliest phase (PPNA). Certainly, the existence of a permanent settlement at the site does not detract from the status of Göbekli Tepe as an important early Neolithic ritual centre and home to the world's first temples. In this paper we present some recent results from ongoing excavations and highlight developments surrounding the site's UNESCO nomination.

⁵ (1) German Archaeological Institute, (2) University of Copenhagen, (3) Ludwig-Maximilian University Munich, (4) University of Cologne, (5) METU, (6) Şanlıurfa Museum